

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра Фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки і управління

Віталій КАРПЕНКО

08 2024 р.

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна Державний фінансовий моніторинг

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Рівень вищої освіти другий магістерський

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Фрадинський Олександр Анатолійович
Профайл викладача	https://fbss.khmnu.edu.ua/fradynskyj-oleksandr-anatolijovych/
E-mail викладача(ів)	fradynskyioa@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8967
Навчальний рік	2024-2025
Консультації	Очні: на кафедрі, згідно розкладу консультацій; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Загальний обсяг		Кількість годин								Форма семестрового контролю	
		Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття						Курсовий проєкт	Курсова робота	залік	іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС				
В	Д	4	120	54	36	-	18	-	66	-	-	+	-
В	З	4	120	14	10	-	4	-	106	-	-	+	-

Анотація дисципліни

Дисципліна «Державний фінансовий моніторинг» є однією із фахових дисциплін вільного вибору студента і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування у студентів системи професійних компетентностей (знань і практичних вмінь та навичок) з теоретичних і практичних основ функціонування та розвитку системи державного фінансового моніторингу в Україні із врахуванням вимог міжнародних стандартів.

Завдання дисципліни. Вивчення тіньової економіки як середовища формування тіньових доходів; визначення механізму легалізації доходів, отриманих в тіньовому економічному сегменті, у частині їх сутності, етапів та типології; ознайомлення із міжнародними нормативно-правовими підходами у сфері протидії легалізації злочинних доходів і фінансування тероризму; розуміння необхідності, сутності, видів фінансового моніторингу; вивчення специфіки функціонування системи державного фінансового моніторингу в Україні та світі; ознайомлення із правами та обов'язками суб'єктів державного фінансового моніторингу; вивчення особливостей організації фінансового моніторингу суб'єктами на різних його рівнях.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: уміти вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах протидії легалізації тінювих капіталів; знати етапи розвитку міжнародних відносин у сфері протидії відмиванню "брудних" грошей та основні міжнародні організації в цій сфері; аналізувати вітчизняні та зарубіжні тенденції у сфері функціонування державного фінансового моніторингу; знаходити оптимальні шляхи вирішення конкретних завдань у сфері протидії формуванню та легалізації фінансових ресурсів тінювого походження; знати міжнародну нормативно-правову базу протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та специфіку діяльності міжнародних організацій, які задіяні у цій сфері; розуміти взаємозв'язок між рівнями державного фінансового моніторингу та специфіки їх функціонування; знати організацію діяльності Державної служби фінансового моніторингу; прогнозувати потенційну відповідальність за порушення законодавства у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Тінюва економіка як сфера формування фінансових ресурсів отриманих злочинним шляхом.		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття	4	[7 с.46-78; 8 с.55-84; 12 с.15-102]
2	Тінюва економіка як сфера формування фінансових ресурсів отриманих злочинним шляхом.	Тінюва економіка як сфера формування фінансових ресурсів отриманих злочинним шляхом.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття	3	[7 с.46-78; 8 с.55-84; 12 с.15-102]
3	Поняття легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом та характеристика її методів.		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття	4	[2; 7 с.44-72; 8 с.57-106; 10 с.81-109]
4.	Поняття легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом та характеристика її методів.	Поняття легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом та характеристика її методів.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття та тестування з Т1	3	[2; 7 с.44-72; 8 с.57-106; 10 с.81-109]
5.	Боротьба з легалізацією (відмиванням) «брудних» коштів: міжнародний та вітчизняний досвід		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття	4	[1 с.66-81; 4 с.32-42; 5 с.93-119; 8 с.110-127]
6.	Боротьба з легалізацією (відмиванням) «брудних» коштів: міжнародний та вітчизняний	Боротьба з легалізацією (відмиванням) «брудних» коштів: міжнародний та вітчизняний досвід.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття	3	[1 с.66-81; 4 с.32-42; 5 с.93-119; 8 с.110-127]

	досвід				
7.	Система фінансового моніторингу в Україні..		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття.	4	[1 с.66-81; 2; 7 с.103-119; 9 с.100-118]
8.	Система фінансового моніторингу в Україні.	Система фінансового моніторингу в Україні.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття.	3	[1 с.66-81; 2; 7 с.103-119; 9 с.100-118]
9.	Державна служба фінансового моніторингу України.		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття.	4	[1 с.40-52; 2; 3; 7 с.128-147]
10.	Державна служба фінансового моніторингу України.	Державна служба фінансового моніторингу України.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, Підготовка до модульного тестового контролю з тем 1-4	4	[1 с.40-52; 2; 3; 7 с.128-147]
11.	Завдання, права та обов'язки суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу.		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття.	4	[1 с.39-69; 2; 10 с.46-57; 11 с.108-127]
12.	Завдання, права та обов'язки суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу.	Завдання, права та обов'язки суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття.	4	[1 с.39-69; 2; 10 с.46-57; 11 с.108-127]
13.	Суб'єкти первинного фінансового моніторингу в системі протидії легалізації (відмивання) «брудних» коштів.		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до практичного заняття.	4	[1 с.137-157; 2; 7 с.121-149; 9 с. 94-122]
14.	Суб'єкти первинного фінансового моніторингу в системі протидії легалізації (відмивання) «брудних» коштів.	Суб'єкти первинного фінансового моніторингу в системі протидії легалізації (відмивання) «брудних» коштів.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до практичного заняття.	4	[1 с.137-157; 2; 7 с.121-149; 9 с. 94-122]
15.	Нефінансові суб'єкти первинного фінансового моніторингу.		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття.	3	[1 с.159-228; 2; 5 с.35-46; 8 с. 105-138]
16.	Нефінансові суб'єкти первинного фінансового моніторингу.	Нефінансові суб'єкти первинного фінансового моніторингу.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття.	4	[1 с.159-228; 2; 5 с.35-46; 8 с. 105-138]
17.	Відповідальність за порушення вимог законодавства у		Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до практичного заняття.	3	[2; 6; 11 с.136-147]

	сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму.				
18.	Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму.	Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до практичного заняття, підготовка до модульного тестового контролю з тем 5-9	4	[2; 6; 11 с.136-147]

Примітка. * Лекції проводяться щотижня по дві години * Практичні заняття проводяться по чисельнику або знаменнику по дві години

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. Термін виконання практичних завдань та кейсів на практичному занятті вважається своєчасним, якщо здобувач виконав їх на наступному занятті після отримання завдання. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «Положення», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

Здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни можуть користуватись власними пристроями (ноутбуками, планшетами, смартфонами). Власними пристроями можна користуватися як для роботи в системі Moodle, так і для доступу до зовнішніх інформаційних ресурсів, які необхідні для виконання практичних занять.

Під час роботи над практичними завданнями та кейсами студент має дотримуватися політики доброчесності, яка викладена у Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Хмельницького національного університету (<https://vzia.khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/5/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>). У разі виявлення плагіату здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має виконати завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти залежать від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом вирішення практичних завдань та кейсів. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати практичні завдання.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота	Семестровий контроль (залік)
Усні відповіді (мінімальна обов'язкова кількість оцінок)	Контрольна робота	Тестовий контроль у модульному середовищі	

1	2	3	4	1	2	1	2	За рейтингом
ВК: 0,5				ВК: 0,3		ВК: 0,2		

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота		Семестровий контроль (залік)
Тестовий контроль		Контрольна робота		
1	2	Якість виконання	Оцінка за захист	Підсумковий контрольний захід
ВК: 0,6		ВК: 0,2	ВК: 0,2	За рейтингом

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом (може бути інший варіант). Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Відповідність набраних балів за тестове завдання вітчизняній оцінці

Сума балів за тестове завдання	1–10	11–12	13–15	17-20
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 20 хвилин (для закритої форми тестів – по одній хвилині на кожне завдання). Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей мають бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 20 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі в модульному середовищі Moodle. При отриманні негативної оцінки, тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
		Оцінка	Критерії оцінювання	
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів.

Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Тіньова економіка як сфера суспільних відносин.
2. Причини та закономірності розвитку тіньової економіки.
3. Методика оцінки тіньового сегменту економічної активності суспільства.
4. Фінансові аспекти тіньової економіки.

5. Розвиток тіньової економіки в Україні та світі.
6. Тіньові доходи: механізм формування та використання.
7. Поняття та джерела походження «брудних» грошей.
8. Історичний аспект проблеми протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.
9. Проблема легалізації злочинних доходів у сучасних економічних відносинах.
10. Правова регламентація боротьби з легалізацією злочинних доходів.
11. Необхідність міжнародної співпраці для боротьби з легалізацією доходів, здобутих в злочинний спосіб, та фінансуванню тероризму.
12. Чорний список FATF (некооперативні країни та території).
13. Варшавська Конвенція Ради Європи про відмивання, виявлення, вилучення та конфіскацію доходів від злочинної діяльності та фінансування тероризму.
14. Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС 2015/849 про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму.
15. Документи Базельського комітету з банківського нагляду, Егмонтської групи.
16. Міжнародне співробітництво та міжнародні стандарти у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.
17. Найбільш поширені моделі відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом.
18. Сучасні світові типології легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом.
19. Етапи легалізації (відмивання) коштів.
20. Ознаки, які свідчать про можливість легалізації (відмивання) коштів.
21. Загальні вітчизняні тенденції легалізації злочинних коштів: типології легалізації коштів та майна, отриманих злочинним шляхом через банківські і небанківські фінансові установи, ринок нерухомого майна, шляхом зняття готівки та ін.
22. Засади функціонування системи фінансового моніторингу в Україні.
23. Організаційна структура Держфінмоніторингу.
24. Завдання, функції та права Державної служби фінансового моніторингу України.
25. Взаємодія суб'єктів державного фінансового моніторингу, правові засади.
26. Нормативно-правові документи, які визначають вимоги до організації фінансового моніторингу.
27. Види суб'єктів первинного фінансового моніторингу.
28. Заходи, що здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу.
29. Особливості регулювання і контролю діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.
30. Вимоги до правил проведення фінансового моніторингу та програм його здійснення.
31. Підготовка персоналу з метою виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу.
32. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу.
33. Фінансові операції, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу.
34. Планові та позапланові перевірки суб'єктів первинного фінансового моніторингу.
35. Порядок виявлення та реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу.
36. Відмова суб'єкта первинного фінансового моніторингу від проведення фінансової операції.
37. Порядок надання Держфінмоніторингу інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу банківськими і небанківськими фінансовими установами.
38. Взаємодія суб'єктів первинного фінансового моніторингу з правоохоронними та іншими державними органами у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.
39. Зарубіжний досвід організації та здійснення первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму.
40. Виявлення нових типологій легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Рекомендована література

Основна література

1. Фінансовий моніторинг: навч. посіб. / кол. уклад. за заг. ред. Е.О. Юрія. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 304 с.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>. (дата звернення: 05.01.2024).
3. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: постанова Кабінету міністрів України від 29.07.2015 р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 05.01.2024).
4. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF): постанова Кабінету міністрів України від 28.08.2001 р. № 1124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1124-2001-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 05.01.2024).
5. Посібник щодо деяких аспектів здійснення фінансових розслідувань (дослідження фінансових відносин). URL::

Додаткова література

6. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>. (дата звернення: 29.09.2023)
7. Акімова О. В. Фінансовий моніторинг в системі державного фінансового контролю: теорія, методологія, практика: монографія. Краматорськ: ДДМА, 2017. 300 с.
8. Барановський О.А. «Відмивання» грошей: сутність та шляхи запобігання: монографія. Харків: Вид-во «Форт», 2003. 472 с.
9. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 292 с.
10. Єфименко Т. І., Гасанов С. С., Користін О. Є. Розвиток національної системи фінансового моніторингу : монографія. Київ : ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. 380 с.
11. Комісаров О.Г., Скрипка О.Ю., Собакарь А.О. Первинний фінансовий моніторинг у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму : монографія. Дніпропетровськ, 2015. 184 с.
12. Фрадинський О. А. Фінансові доміанти тіньової економіки : дис. канд. екон. наук : 08.04.01, Тернопіль: ХНУ, 2006. 202 с.

Розробник

к.е.н., доцент, старший науковий співробітник
Олександр ФРАДИНСЬКИЙ

Погоджено
Гарант ОПП

к.е.н., доцент Інна ДОЦЕНКО

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи, страхування
та фондового ринку

д.е.н., професор Ніла ХРУЩ